Verkennend ecologisch onderzoek

Badhuisweg 14-26 Boskoop

Watersnip-rapport 11A007

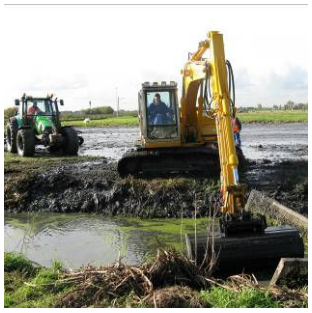

Colofon

Titel	Verkennend ecologisch onderzoek
Subtitel	Badhuisweg 14-26 Boskoop
Status rapport	Eindrapport
Projectnummer	11A007
Datum uitgave	April 2011
Samenstellers	Marianne Heijkoop, adviseur Watersnip Advies
	Sanne Hof, adviseur Watersnip Advies
	John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Gemeente Boskoop
	Postbus 5
	2770 AA Boskoop
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. W. Kon

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 7

2 TOETSINGSKADER 9

2.1 LANDELIJK NATUURBELEID EN -WETGEVING 9

2.1.1 Flora- en Faunawet 9

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998 10

2.1.3 Nota Ruimte (2006) 10

2.2 PROVINCIAAL BELEID 11

2.2.1 Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997) 11

3 LOCATIEBESCHRIJVING 13

3.1 HUIDIGE SITUATIE 13

3.2 PLANNEN 13

4 ECOLOGISCH ONDERZOEK 15

4.1 METHODE 15

4.2 FLORA 15

4.3 FAUNA 15

4.3.1 Vogels 15

4.3.2 Vissen 16

4.3.3 Amfibieën 16

4.3.4 Zoogdieren 16

4.3.5 Reptielen 16

4.3.6 Overige soorten 17

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 19

5.1 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 19

5.2 ALGEMENE ZORGPLICHT 20

6 BRONNEN 21

1 Inleiding

De gemeente Boskoop is voornemens om de braakliggende percelen aan de Badhuisweg 14-26 te Boskoop te verkopen ten behoeve van woningbouw. De verkoop zal geschieden in de vorm van twee vrije bouwkavels. Na de verkoop zal de locatie geschikt gemaakt worden voor overdracht aan de kopers. Hiertoe zullen ondermeer de aanwezige verhardingen en beplantingen worden verwijderd. Ter voorbereiding hierop is een verkennend ecologisch onderzoek uitgevoerd.

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) in werking getreden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden. Als dit wel dreigt te gebeuren tijdens het uitvoeren van bouwwerkzaamheden en dit door aanpassing van de plannen niet te voorkomen is, moet een ontheffingsaanvraag ingediend worden. Een onderzoek naar de aanwezige flora en fauna is daarom altijd noodzakelijk voor het uitvoeren van ruimtelijke inrichtings- of ontwikkelingsmaatregelen.

In april 2011 heeft een gekwalificeerd medewerker van Watersnip Advies een verkennende Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten en zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten.

Dit rapport geeft een overzicht van de aanwezige flora en fauna in het plangebied. Voorts wordt aangegeven of er bij het realiseren van de voorgenomen plannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

2 Toetsingskader

Als initiatiefnemer van de voorgenomen plannen dient de gemeente Boskoop te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:
- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet en provinciaal compensatiebeleid);
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken voor Ecologische Hoofdstructuurgebieden aangetast worden (toepassen afwegingskader Structuurschema Groene Ruimte).

2.1 Landelijk natuurbeleid en -wetgeving

2.1.1 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is dat beschermde planten- en diersoorten geen schade mogen ondervinden. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet) en overige soorten (tabel 2 FF-wet).

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Wanneer schade ontstaat aan de streng beschermde soorten uit tabel 3 moet altijd een ontheffing worden aangevraagd.

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen. Daarnaast geldt ten aanzien van soorten uit tabel 3 die eveneens opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn, dat een ontheffing alleen verleend wordt wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Het is ook mogelijk om in het planconcept ecologische maatregelen te integreren die de duurzame staat van instandhouding van de (streng) beschermde soorten waarborgen. Het

gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. In dat geval is een ontheffingsaanvraag niet nodig. Het is dan wel noodzakelijk dat het nieuwe leefgebied functioneel is vóórdat het bestaande biotoop schade ondervindt. Het is mogelijk om de visie van DLG op de ecologische balans in het plan te toetsen door een formele ontheffingsaanvraag. Deze kan leiden tot een zgn. 'positieve afwijzing'. Dat wil zeggen: Er onstaat geen schade (meer) door het totaalplan, een ontheffing is daarom niet nodig. Deze extra toetsing aan de natuurwetgeving leidt tot juridische zekerheid en geeft adequaat antwoord aan eventuele indieners van zienswijzen.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

De bescherming van gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). De bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen in de NB-wet. De NB-wet regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Voor activiteiten, projecten of plannen die schadelijk zijn voor beschermde gebieden moet een vergunning aangevraagd worden.
Het Natura2000-gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' ligt op ongeveer 6,0 km ten noordoosten van het plangebied, het Natura2000-gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' ligt op ongeveer 6,2 km ten zuidoosten van het plangebied, het Natura2000-gebied 'De Wilck' ligt op ongeveer 7,6 km ten noordwesten van het plangebied. De geplande werkzaamheden zullen geen invloed hebben op deze Natura2000-gebieden.

2.1.3 Nota Ruimte (2006)

Het beleid met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, is voortgezet in de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de Ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ (2006). Voor EHS-gebieden geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden. Binnen deze gebieden zijn nieuwe plannen die de wezenlijke kenmerken van het gebied significant aantasten niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Dit compensatiebeginsel is geïntroduceerd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Provincies werken dit compensatiebeginsel uit in hun structuurvisie. Provinciale ecologische verbindingszones zijn beschreven in het rapport 'Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland (1998)'.

Rond het plangebied liggen verschillende gebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (Figuur 1). Ten zuiden van het plangebied ligt het EHS-gebied 'Bentwoud'. Ten zuidwesten ligt het EHS-gebied 'Voorofsche polder'. Ten zuidoosten van het plangebied liggen de EHS-gebieden 'Tempel' en 'Reeuwijkse Plassen'. Daarnaast liggen rond Boskoop verschillende ecologische verbindingszones.

De genoemde EHS-gebieden en ecologische verbindingszones liggen op enige afstand van het plangebied en zullen daarom geen schade ondervinden van de geplande werkzaamheden.

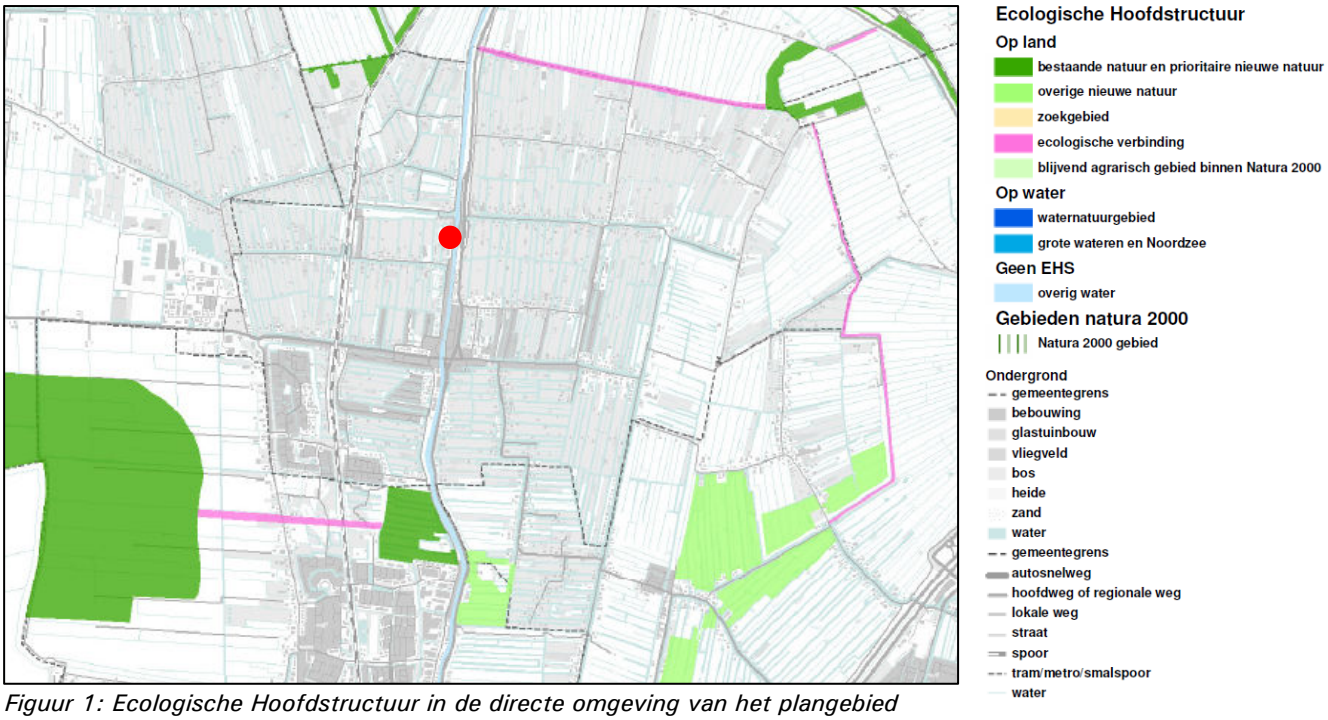

Figuur 1: Ecologische Hoofdstructuur in de directe omgeving van het plangebied (Bron: http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS)

2.2 Provinciaal beleid

2.2.1 Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)

Op 2 juli 2010 zijn de Provinciale Structuurvisie, de Verordening Ruimte en de Uitvoeringsagenda vastgesteld door de Provinciale Staten van Zuid-Holland. In de 'Visie op Zuid-Holland' beschrijft de provincie haar doelstellingen en provinciale belangen. De nieuwe integrale Structuurvisie voor de ruimtelijke ordening vervangt de vier streekplannen en de Nota Regels voor Ruimte (2005). De Structuurvisie vormt het beoordelingskader van Gedeputeerde Staten voor gemeentelijke ruimtelijke plannen.

In het 'Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland' ligt het Provinciale Compensatiebeginsel verankerd. Het Provinciale Compensatiebeginsel vindt zijn oorsprong in het structuurschema Groene Ruimte. In het Compensatiebeginsel wordt gesteld dat: "Onomkeerbare en/of ongewenste ontwikkelingen moeten worden tegengegaan. Indien om zwaarwegende redenen aantasting van natuur- en landschapswaarden onontkoombaar is en alternatieve oplossingen ter plaatse niet voorhanden zijn, dient compensatie plaats te vinden". Het Compensatiebeginsel is van toepassing op alle gebieden die onderdeel uit maken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Daarnaast geldt de compensatieverplichting voor biotopen (leefgebieden en groeiplaatsen) van soorten die voorkomen op de Rode Lijsten opgesteld door het Ministerie van EL&I (voorheen LNV). De compensatieverplichting ligt bij de initiatiefnemer van de activiteiten.

Het plangebied wordt in de Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland aangeduid als 'Stads- en dorpsgebied'.

3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het kilometervak met de Amersfoortse coördinaten: 105-455.
Het plangebied is gelegen op de westdijk van de Gouwe. In de huidige situatie is de planlocatie onbebouwd. Het terrein wordt gekenmerkt door verwilderde begroeiing en houtopstand. In het westen wordt het plangebied begrensd door een sloot. Binnen de planlocatie ligt een toegangspad naar de westelijk gelegen tuinbouwkavel.

Figuur 2: Plangebied

3.2 Plannen

De gemeente Boskoop is voornemens om de braakliggende percelen aan de Badhuisweg 14-26 te Boskoop te verkopen ten behoeve van woningbouw. De verkoop zal geschieden in de vorm van twee vrije bouwkavels. Na verkoop zal de locatie geschikt gemaakt worden voor overdracht aan de kopers. Hiertoe zullen ondermeer de aanwezige verhardingen en beplantingen worden verwijderd.

4 Ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens die door medewerkers van Watersnip Advies zijn verzameld tijdens eerdere inventarisaties in de omgeving van het plangebied. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op 7 april 2011 heeft een gekwalificeerd medewerker van Watersnip Advies een verkennende Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied.

4.2 Flora

Het terrein wordt gekenmerkt door wilgenstruweel. Er staan verschillende bessenstruiken en kersenbomen. De struiklaag bestaat naast de verschillende bessenstruiken uit soorten als Gele kornoelje, Hondsroos, Braam, Hop, Vlier en een oude Sleedoorn. In de kruidlaag staan algemene kruiden als Smeerwortel, Paardenbloem, Fluitenkruid, Ridderzuring, Witte dovenetel, Kleefkruid, Bijvoet, Grote brandnetel, Scherpe boterbloem, Kruipende boterbloem en Speenkruid. In de oever van de sloot langs de westzijde van het plangebied staan soorten als Oeverzegge, Gele waterkers, Waterzuring, Echte valeriaan en Gele lis.

Figuur 3: Gele lis

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen of te verwachten.

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn verschillende algemene vogelsoorten waargenomen op en nabij het terrein, zoals Wilde eend, Meerkoet, Koolmees en Tjiftjaf. De bomen en struiken binnen het plangebied bieden broedgelegenheid aan verschillende algemene vogelsoorten. In de sloot ten westen van het plangebied is een meerkoetennest waargenomen. Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden.
Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw en bepaalde uilensoorten, zijn jaarrond beschermd. Er zijn binnen het plangebied geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen of te verwachten.

4.3.2 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied de (streng) beschermde vissoorten Kleine modderkruiper (tabel 2 FF-wet) en Bittervoorn (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'kwetsbaar') voorkomen. Er kan aangenomen worden dat deze soorten ook voorkomen in de sloot ten westen van het plangebied. Er zullen geen werkzaamheden plaatsvinden aan de sloot, dus de gunstige staat van instandhouding van deze (streng) beschermde vissoorten komt niet in het geding.

4.3.3 Amfibieën

Er zijn tijdens de veldinventarisatie geen (streng) beschermde amfibieën waargenomen. De algemeen beschermde Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen tabel 1 FF-wet) kunnen echter voorkomen binnen het plangebied.
Tijdens eerdere inventarisaties in de directe omgeving van het plangebied is de streng beschermde Rugstreeppad (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status 'gevoelig') aangetroffen. Deze soort wordt binnen het plangebied niet verwacht, omdat het huidige biotoop voor deze soort niet geschikt is. Wanneer er voor de nieuwbouw zand en/of grond gestort wordt dat lang onbewerkt blijft liggen, wordt het gebied mogelijk wel interessant als voortplantings- en/of overwinteringsgebied voor de Rugstreeppad en bestaat de kans dat deze soort zich binnen het plangebied zal vestigen.
Er zijn binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde amfibieën aangetroffen of te verwachten.

Figuur 4: Rugstreeppad

4.3.4 Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde zoogdieren aangetroffen. Algemeen beschermde zoogdieren zoals Veldmuis en Egel worden verwacht binnen het plangebied.
Uit de bureaustudie blijkt verder dat verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Meervleermuis (allen tabel 3 FF-wet / bijlage IV Habitatrichtlijn). Op basis van de gebiedskenmerken wordt ingeschat dat het plangebied geen belangrijke functie vervult voor vleermuizen.
Er zijn binnen het plangebied geen andere (streng) beschermde zoogdieren aangetroffen. Deze worden hier ook niet verwacht.

4.3.5 Reptielen

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Ringslang (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'Kwetsbaar') voorkomt in de omgeving van het plangebied. De Ringslang is voor de voortplanting afhankelijk van broedhopen. Deze soort overwintert onder meer in oude konijnenholen, in hooihopen, onder takkenbossen en braamstruiken. Binnen het plangebied werden geen geschikte voortplantings- en overwinteringsplaatsen voor de Ringslang aangetroffen. Het plangebied kan echter wel interessant zijn voor de Ringslang als foerageergebied. Door de

voorgenomen plannen zal geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van de Ringslang.
Er zijn geen andere beschermde reptielen te verwachten binnen het plangebied.

4.3.6 Overige soorten

Er zijn tijdens de inventarisatie geen beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelden aangetroffen. Er is voor deze soorten ook geen geschikt biotoop aangetroffen.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de (streng) beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied heeft geen directe relatie met beschermde gebieden (Natura2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologische verbindingszones).

- Voor de algemeen beschermde soorten (Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Veldmuis en Egel) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.

- Indien bomen en vegetatie verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen. Daarbij is het van belang dat de FF-wet geen standaard periode hanteert voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. Vogelnesten die jaarrond beschermd worden door de FF-wet, zijn niet aangetroffen of te verwachten binnen het plangebied. *Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.*

- De (streng) beschermde vissoorten Kleine modderkruiper (tabel 2 FF-wet) en Bittervoorn (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status ‘kwetsbaar’) worden verwacht in de sloot ten westen van het plangebied. Er zullen geen werkzaamheden aan de sloot plaatsvinden. Er zal daarom geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten.

- Het plangebied zou tijdens werkzaamheden, als er veel braakliggende, kale grond ligt, geschikt kunnen worden als voortplantings- en/of overwinteringsgebied voor de streng beschermde Rugstreeppad (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status ‘Gevoelig’). Gedurende de werkzaamheden moet voorkomen worden dat er tijdens het voortplantingsseizoen ondiepe poelen en plassen ontstaan op het terrein waarin deze paddensoort z’n eieren kan leggen. Daarnaast moet voorkomen worden dat er aan het begin van het overwinteringsseizoen zand en/of grond onbewerkt ligt waar de Rugstreeppad zich ter overwintering kan ingraven.

- Door de voorgenomen plannen zal geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van de verschillende streng beschermde vleermuissoorten die voorkomen in de omgeving van het plangebied. Op basis van de gebiedskenmerken wordt ingeschat dat het plangebied geen belangrijke functie vervult voor vleermuizen. Er hoeft voor deze soorten daarom geen ontheffing aangevraagd te worden.

- Binnen het plangebied komt mogelijk de streng beschermde Ringslang (tabel 3 FF-wet / Rode Lijst status 'Kwetsbaar') voor. Door de voorgenomen plannen zal geen schade ontstaan aan de gunstige staat van instandhouding van de Ringslang.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

In het kader van de algemene zorgplicht wordt geadviseerd om de oever van de sloot langs de westzijde van het plangebied op een natuurvriendelijke manier in te richten, met beschoeiing die eindigt op of net boven de waterlijn, zodat het voor de Ringslang mogelijk blijft om aan land te komen en hier te foerageren.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. ANWB, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, 2004.

2. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet* oktober 2006

3. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004

4. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus, *Het protocol voor vleermuisinventarisaties,* Zoogdiervereniging VZZ. 2 april 2009

5. Provincie Zuid-Holland, *Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland, Aanwijzingen voor inrichting en beheer,* 1998.

Geraadpleegde internetsites:

6. www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni
7. www.ravon.nl
8. www.vleermuis.net
9. www.zuid-holland.nl
10. www.waarneming.nl
11. www.telmee.nl

Watersnip Advies
Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

’s-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+31 (0)182-395460
www.watersnip.info
advies@watersnip.info